

Національна академія педагогічних наук України

Інститут обдарованої дитини

**РОЗВИТОК ОБДАРОВАНОЇ ДИТИНИ
В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА**

Методичні рекомендації

Київ 2013

УДК 37.015.31:159.928:004.77

ББК 74.200.5:88.37:32.97

*Рекомендовано до друку Вченою радою Інституту обдарованої дитини
НАПН України (протокол № 10 від 27.11.13)*

Рецензенти:

Пруцакова О. Л., кандидат педагогічних наук, провідний науковий співробітник лабораторії екологічного виховання Інституту проблем виховання НАПН України.

Буркова Л. В., доктор педагогічних наук, заступник директора з наукової роботи Інституту обдарованої дитини НАПН України.

Розвиток обдарованої дитини в умовах інформаційного суспільства : методичні рекомендації / Авт.-упоряд. Т. А. Юрченко. – К. : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2013. – 50 с.

Методичні рекомендації «Розвиток обдарованої дитини в умовах інформаційного суспільства» є своєчасними та доцільними для використання вихователями, педагогами і батьками у щоденному спілкуванні з дитиною, спостереження за нею та виявлення її здібностей, а також запобігання небезпеки, що можуть нанести дитячій психіці деякі Інтернет-ресурси.

У додатках до методичних рекомендацій подано посилання на Інтернет-ресурси, які не тільки дозволяють розвинути інтелектуальні, творчі та фізичні здібності дитини, починаючи з дошкільного віку, але й формують навички та інтерес до подальшого самостійного розвитку.

УДК 37.015.31:159.928:004.77

ББК 74.200.5:88.37:32.97

© Інститут обдарованої дитини НАПНУ, 2013

ЗМІСТ

Вступ.....	5
1. Різні погляди на феномен дитячої обдарованості.....	6
2. Доцільність використання інформаційних ресурсів для розвитку дітей	8
3. Інформаційні ресурси для розвитку та підтримки обдарованих дітей з обмеженими можливостями.....	12
4. Онлайн-тестування як один із засобів виявлення та розвитку обдарованості.....	13
5. Безпека в Інтернеті: поради батькам і дітям.....	15
Висновок.....	17
Використана література.....	17
Додаток 1. Анкета «Як розпізнати обдарованість» Л. Г. Кузнецова, Л. П. Сверч.....	18
Додаток 2. Інформаційні ресурси для розвитку обдарованості.....	21
Онлайн-тестування.....	21
Загальний, інтелектуальний і творчий розвиток дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. Розвиваючі онлайн-ігри.....	21
Інформаційні ресурси для розвитку дітей середнього та старшого шкільного віку.....	25
Загальний розвиток дітей шкільного віку.....	25
Розвиток інтелектуальних здібностей.....	26
Вивчення іноземних мов.....	27
Розвиток технічних, інженерних та дослідницьких здібностей. Моделювання, винахідництво.....	30
<i>Авто- та залізничне моделювання.....</i>	31
<i>Судномоделювання.....</i>	32
<i>Авіамоделювання.....</i>	32
<i>Стендове моделювання.....</i>	32
<i>Радіотехніка та електроніка.....</i>	32
<i>Різне.....</i>	33
Розвиток пізнавальних та дослідницьких здібностей.....	33
<i>Історія та філософія.....</i>	33
<i>Географія.....</i>	34
<i>Біологія. Анатомія людини.</i>	

<i>Догляд за рослинами і тваринами</i>	35
<i>Анатомія людини</i>	35
<i>Рослини</i>	35
<i>Тварини</i>	35
<i>Хімія</i>	36
<i>Фізика та астрономія</i>	36
<i>Математика</i>	37
Інформаційні технології, програмування, веб-дизайн.....	37
Розвиток музичних здібностей.....	38
Танцювальне мистецтво.....	39
Образотворче мистецтво, мистецтвознавство, історія культури.....	40
<i>Найкращі музеї та галереї світу</i>	41
Декоративно-ужиткове мистецтво. Рукоділля. Хобі.....	43
Фотомистецтво.....	45
Розвиток літературних здібностей.....	45
Розвиток фізичних здібностей.....	45
Наукові онлайн-товариства.....	47
Соціальні мережі та розважальні ресурси.....	50
Розвиток та підтримка обдарованих дітей з обмеженими можливостями.....	50

ВСТУП

Сучасним педагогам, вихователям і батькам доводиться в багатьох питаннях бути мало не першовідкривачами і велику кількість проблем вирішувати самостійно. Колишні орієнтири іноді настільки застарілі, що зовсім не підходять для виховання і розвитку сучасної дитини. І навпаки, з'являються речі та поняття, без яких сучасну сім'ю, освіту та виховання годі й уявити (наприклад, комп'ютер, якщо бути більш детальним – дитина і комп'ютер, зокрема – обдарована дитина і комп'ютер).

Погляди сучасних психологів та інших фахівців з цього питання різняться, а іноді й суперечать одне одному. Дехто вважає сучасні інформаційно-комунікаційні технології абсолютно доцільними для розвитку майбутнього повноцінного члена суспільства, інші наполягають, що дітей необхідно максимально захистити від комп'ютера.

Почнемо з того, що років двадцять тому комп'ютери були дивиною, десять років тому – основи обчислювальної техніки вже викладалися в обов'язковому порядку в школі, а наразі така техніка є майже в кожному будинку, ще й не в одному екземплярі. Причому це вже давно не тільки цікава нова іграшка або спосіб проведення часу, але й інструмент, що допомагає дітям у навчанні, вивченні світу, задоволенні своєї цікавості, і що зовсім актуально – розвитку своїх здібностей та обдарованості.

Навіть для дитячого садка комп'ютер уже визнаний помічником у підготовці до школи, але при цьому потрібно контролювати процес «спілкування» дитини з комп'ютером.

Завдяки комп'ютерним іграм у малюків підвищується інтерес до нових знань, дитина вчиться зіставляти свої дії та їх результат, всебічно розвивається. Не варто вважати, що комп'ютерні ігри малюкам абсолютно не потрібні, а тим більше шкідливі, адже гра – це природна форма поведінки дитини, її стихія. Ігри, звичайно, бувають різні, але ж дитина дошкільного віку не встановлює їх на комп'ютер самостійно, і тому від батьків і вихователів залежить, у що саме грати буде їх дитина. У всьому різноманітті сучасних ігор цілком можна підібрати відповідні за віком ігри, а також такі, що відповідають тим чи іншим цілям і завданням.

Те ж саме стосується і дітей старших за віком. Побоювання дорослих, що, відвідуючи світову мережу, дитина може натрапити на ті ресурси, які не відповідають жодним віковим, морально-етичним, психологічним та іншим вимогам, є досить доцільними.

Наразі існують досить ефективні інструменти, надані вчителям і батькам, які допоможуть технічно обмежувати доступ дітей до інформації, розміщеної в Інтернеті. Окрім того, спільне з дитиною освоєння просторів Інтернету – це ще один аргумент на користь думки, що дитина, особливо обдарована, потребує всебічної підтримки з боку дорослих.

Ще одне популярне заперечення проти спілкування дитини з комп'ютером – його шкідливий вплив на здоров'я. Зрозуміло, що відкидати можливість цього шкідливого впливу ніхто не буде, і якщо процес ніяк не контролювати та дозволити просиджувати за монітором з ранку до вечора, наслідки можуть бути дійсно досить сумні.

1. Різні погляди на феномен дитячої обдарованості

Цікаво, що і на інше питання схожим чином різняться погляди психологів, педагогів і батьків. Йдеться про феномен дитячої обдарованості.

Наразі це питання стоїть на одному рівні з глобальними економічними та екологічними проблемами і є не менш актуальним, ніж впровадження нових інформаційних технологій, тому приваблює інтерес та увагу дослідників усього світу.

У науково-педагогічних колах постійно дискутують щодо питання частоти прояву дитячої обдарованості.

Деякі фахівці вважають, що за створення сприятливих умов майже кожному дитині можна розвинути до рівня обдарованої.

Для інших обдарованість – це унікальне явище, і у такому випадку основна увага приділяється пошуку обдарованих дітей. Зазначена альтернатива втрачає силу в межах наступної позиції: потенційні передумови до досягнень у різних видах діяльності притаманні багатьом дітям, тоді як реальні значні результати демонструє помітно менша частина дітей [1].

Також досить цікавий погляд різних наукових шкіл з точки зору спадковості обдарованості.

На думку Л. М. Термена, під керівництвом якого в Стенфордському університеті (США) було проведено дослідження майже тисячі обдарованих дітей, можна зробити наступний висновок, що «вирішальне значення має спадковість», яка розглядається як вроджені особливості нервової системи (задатки) дитини [2].

Представники протилежного погляду не заперечують істотної ролі природних задатків, але в генезі дитячої обдарованості вирішальне значення надають соціальному середовищу.

Російський психолог Б. М. Теплов у межах цієї думки стверджує, що здатність – це індивідуальні психологічні особливості, які визначають успішність виконання діяльності ..., що обумовлюють легкість та швидкість навчання нових способів і прийомів діяльності. Обдарованість вчений розглядає як «... якісно своєрідне поєднання здібностей, від якого залежить можливість досягнення більшого чи меншого успіху у виконанні тієї чи іншої діяльності» [2].

Але всі фахівці погоджуються з думкою, що психічні можливості дитини на різних етапах вікового розвитку досить пластичні, тому та чи інша дитина може проявити особливу успішність в досить широкому спектрі діяльності. У свою чергу, це створює умови для формування різних видів обдарованості. Більше того, навіть в одному і тому ж виді діяльності різні діти можуть виявити своєрідність свого обдарування стосовно до різних її аспектів.

Найсучасніші дослідження диференціюють наступні *види обдарованості*.

У практичній діяльності, зокрема, можна виокремити обдарованість в ремеслах, спортивну та організаційну.

У пізнавальній діяльності – інтелектуальну обдарованість різних видів залежно від предметного змісту діяльності (обдарованість у галузі природничих і гуманітарних наук, інтелектуальних ігор тощо).

У художньо-естетичній діяльності – хореографічну, сценічну, літературно-поетичну, образотворчу та музичну обдарованість.

У комунікативній діяльності – лідерську й атрактивну (від латин. *attractio* – стягання).

Кожен вид обдарованості передбачає одночасне включення всіх рівнів психічної організації з перевагою того рівня, що найбільш значущий для даного конкретного виду діяльності.

Наприклад, музична обдарованість забезпечується всіма рівнями психічної організації, при цьому на перший план можуть виходити або сенсомоторні якості (віртуоз), або емоційно-експресивні (рідкісна музикальність, виразність тощо).

Кожен вид обдарованості за своїми проявами охоплює певною мірою всі п'ять видів діяльності. Наприклад, діяльність музиканта-виконавця, будучи за визначенням художньо-естетичною, окрім того, формується та виявляється у практичному плані (на рівні моторних навичок і виконавської техніки), пізнавальному (на рівні інтерпретації музичного твору), комунікативному (на рівні комунікації з автором виконуваного твору та слухачами) та духовно-ціннісному плані (на рівні надання сенсу своєї діяльності в якості музиканта).

Ознаки обдарованості виявляються в реальній діяльності дитини і можуть бути виявлені на рівні спостереження за характером її дій (додаток 1, анкета «Як розпізнати обдарованість» Л. Г. Кузнецова, Л. П. Сверч).

Насамперед на прояв обдарованості в реальній діяльності дитини повинні звернути батьки, серед яких, на жаль, поширена думка про те, що обдаровані діти, володіючи великими здібностями, можуть досягати всього самотійно. Це не завжди так.

Незважаючи на те, яке б велике значення і вплив не мали б цілеспрямоване навчання і виховання в школі або в позашкільних закладах на розвиток особистості та обдарованості дитини, роль сім'ї все ж таки є вирішальною.

На думку вчених, навіть, здавалося б, несприятливі умови (поганий побут, недостатня матеріальна забезпеченість, неповна сім'я тощо) мають відносно невеликий вплив на розвиток здібностей.

Особливо важливою для становлення особистості обдарованої дитини психологи і педагоги вважають насамперед підвищену увагу батьків.

Зазвичай, у сім'ях обдарованих дітей виразно спостерігається висока цінність освіти, при цьому часто вельми освіченими виявляються і самі батьки. Ця

обставина є сприятливим чинником і значною мірою обумовлює розвиток високих здібностей дитини [1].

Головна, практично обов'язкова особливість сім'ї будь-якої обдарованої дитини – надзвичайно висока увага до дитини, коли все життя сім'ї зосереджене на ній та її успіхах.

У багатьох випадках така увага сприяє симбіозу, тобто тісному переплетенню пізнавальних і особистісних інтересів батьків і дитини.

У багатьох випадках саме батьки починають розвивати обдаровану дитину, при цьому трапляється, хоча і не завжди, що хтось із них на довгі роки стає наставником дитини у найрізноманітнішій діяльності. Найпоказовіші приклади цього – спортивні, театральні, музичні, наукові династії [1].

Варто зазначити, що певна «дитиноцентрична» сім'я обдарованої дитини, фанатичне бажання батьків розвинути здібності своїх нащадків має в багатьох випадках і свої негативні сторони.

Така надмірна увага до дитини згодом може призвести до того, що обдарована дитина має низькі соціальні та побутові навички, тобто така дитина досить часто виростає егоїстичною та байдужою до оточуючих або має величезні пробіли у знаннях та вміннях, якими повинна володіти кожна сучасна людина.

Батьки обдарованих дітей, проявляючи особливу увагу до розвитку та навчання своєї дитини, нерідко втручаються в навчально-виховний процес і в окремих випадках навіть провокують конфлікт з адміністрацією та педагогами, що навряд чи позитивно впливає на душевний і фізичний спокій дитини.

2. Доцільність використання інформаційних ресурсів для розвитку дітей

Діти, а тим більше обдаровані, не будуть чекати, коли ми познайомимо їх з інформаційним різноманіттям Інтернету. І поки зі світом комп'ютерів пов'язані інтереси наймолодших його користувачів, саме цей ресурс необхідно використовувати для активізації освітньої роботи та розвитку дитини у нових умовах.

Освоєння вчителем або батьками нових інформаційних комп'ютерних технологій і застосування їх при навчанні або розвитку дитини створює у дітей позитивну мотивацію до навчання та саморозвитку.

Дорослий навчається у дитини користуватися комп'ютером та Інтернетом, а дитина навчається у дорослих знаходити й аналізувати потрібну інформацію. Виникає новий вид взаємовідносин між дітьми та дорослими – рівноправне партнерство та співробітництво у навчанні та розвитку.

Переваги використання Інтернет-технологій можна звести до двох груп – **технічних і дидактичних**.

Технічними перевагами є швидкість, маневреність, оперативність, можливість перегляду та прослуховування фрагментів, а також інші мультимедійні функції.

Дидактичні переваги інтерактивних ресурсів – створення ефекту присутності («Я це бачив!»). У дітей з'являється відчуття справжності, реальності подій, інтерес, бажання дізнатися та побачити більше: людина за своєю природою більше довіряє очам і понад 80 % інформації сприймає та запам'ятовує через зоровий аналізатор.

Перевагою також є використання дитячої зацікавленості в сучасних технологіях, що теж сприяє мотивації навчальної діяльності.

У свою чергу дидактичні властивості Інтернет-ресурсів можна поділити на **пряме і непряме** їх використання.

При прямому використанні дитина самостійно шукає та використовує для саморозвитку ті чи інші ресурси. Участь дорослих тут повинна зводитись лише до забезпечення безпеки дитини в Інтернеті (див. розділ «Безпека в Інтернеті. Поради батькам та дітям»).

Непряме використання відбувається за участі дорослих, тобто педагоги, вихователі чи батьки аналізують і опрацьовують потрібні та корисні для них Інтернет-ресурси, а потім використовують цю інформацію для розвитку дитини.

Найпростішим прикладом застосування таких властивостей мережі для батьків можуть служити ресурси для скачування та роздруковування розмальовок, майстер-класи з будь-яких ремесел або навіть просто аудіоказки (див. додаток 2).

Для педагогів це передусім застосування нетрадиційних форм уроків з використанням ІТ-технологій, що є потужним стимулом у навчанні. За допомогою таких уроків активізуються психічні процеси учнів: сприйняття, увага, пам'ять, мислення; набагато активніше та швидше відбувається збудження пізнавального інтересу.

Вчителі, використовуючи захоплюючі для молодого покоління ІТ-технології, можуть забезпечувати ефективність розвитку в учнів креативності, тобто:

- розширювати види навчальної діяльності учнів (пошук та обробка інформації з певного предмету у Мережі);
- відкривати нові творчі можливості з підбору та використання дидактичного матеріалу;
- використовувати на уроці сучасні технічні засоби, захоплюючі для учнів (навчальні програми, навчальні ігри, тести та квести з предмета).

Суспільство стає все більш залежним від інформаційних технологій, тому учні можуть освоювати можливості комп'ютера і в дослідницькій діяльності. Саме

вчитель повинен направити і скорегувати діяльність учнів, навчити користуватися багатогранними можливостями Інтернету в освітніх цілях.

Згідно з Робочою концепцією обдарованості, відповідальним редактором якої є Д. Б. Богоявленська, і яка відображає загальну позицію провідних фахівців у галузі психології обдарованості, у навчанні обдарованих дітей використовуються чотири основні підходи до розробки змісту навчальних програм [1]. Автор методичних рекомендацій вважає, що використання інформаційних ресурсів для розвитку та навчання обдарованих дітей також відбувається в межах цих чотирьох основних підходів.

1. Прискорення. Цей підхід дозволяє використовувати інформаційні ресурси з врахуванням потреб і можливостей певної категорії дітей, що відрізняються прискореним темпом розвитку. Але цей метод повинен застосовуватися з особливою обережністю і лише в тих випадках, коли через певні особливості індивідуального розвитку обдарованої дитини і відсутність необхідних умов навчання застосування інших форм організації навчальної діяльності не представляється можливим.

Перебільшення при застосуванні інформаційних ресурсів для прискорення навчання може звести нанівець всі переваги просування обдарованих дітей відповідно до їх підвищених пізнавальних можливостей.

Позитивним прикладом такого використання інформаційних ресурсів можуть бути віртуальні дослідницькі або творчі майстерні, майстер-класи онлайн, що припускають проходження інтенсивних курсів навчання за диференційованими програмами для обдарованих дітей з різними видами обдарованості.

2. Поглиблення. Даний підхід у використанні інформаційних ресурсів ефективний стосовно дітей, які виявляють особливий інтерес до певної конкретної області знання або галузі діяльності. При цьому передбачається більш глибоке вивчення ними тем, дисциплін або галузей знання. У нашій країні розповсюджені школи з поглибленим вивченням математики, фізики та іноземних мов, де навчання проводять за поглибленими програмами відповідних предметів.

Так само створюються фахівцями віртуальні інтерактивні або пізнавальні інформаційні ресурси, що дозволяє досягти позитивних результатів: високий рівень компетентності у відповідній предметній області знання, сприятливі умови для інтелектуального розвитку учнів тощо.

Однак застосування поглиблених програм не може вирішити всіх проблем. По-перше, далеко не всі діти з загальною обдарованістю досить рано виявляють цікавість до якоїсь однієї сфери знань або діяльності, їх інтереси часто носять широкий характер. По-друге, поглиблене вивчення окремих дисциплін, особливо на ранніх етапах навчання, може сприяти «насильницькій» або занадто ранній спеціалізації, що завдає шкоди загальному розвитку дитини. По-третє, досить

часто ці ресурси, які побудовані на постійному ускладненні та збільшенні обсягу навчального матеріалу, можуть призвести до перевантажень і, як наслідок, фізичного та психічного виснаження учнів. Ці недоліки багато в чому усуваються при навчанні за збагаченими програмами з використанням інформаційних ресурсів.

3. Збагачення. Використання інформаційних ресурсів при цьому підході орієнтовано на якісно інший зміст навчання з виходом за межі вивчення традиційних тем за рахунок встановлення зв'язків з іншими темами, проблемами або дисциплінами. Жодна освітня технологія, окрім використання інформаційних комп'ютерних технологій, не володіє такою кількістю можливостей та форм збагачення навчання обдарованих дітей. Засоби мультимедіа, гіпертекстові посилання, яскраві та доступні енциклопедії, кінотеки, архіви та галереї музики і графіки у режимі онлайн сприяють навчанню дітей різноманітним прийомам розумової роботи, сприяють формуванню таких якостей, як ініціатива, самоконтроль, критичність, широта розумового кругозору тощо. Окрім того, інформаційні ресурси забезпечують індивідуалізацію навчання за рахунок використання диференційованих форм пред'явлення навчальної інформації. Таке навчання може здійснюватися в рамках інноваційних освітніх технологій, а також через зосередженість учнів на дослідницьких проектах, використання спеціальних тренінгів.

4. Проблематизація. Цей підхід передбачає стимулювання особистісного розвитку учнів. У даному випадку перевага використання інформаційних ресурсів полягає, наприклад, у різноманітності думок і оригінальних пояснень, пошуку нового змісту та альтернативних гіпотез від всіх користувачів Всесвітньої мережі, зацікавлених у вирішенні або висвітленні того чи іншого питання. Це сприяє формуванню в обдарованих дітей особистісного підходу до вивчення різних галузей знань, альтернативних точок зору, а також усвідомленню власної позиції при вирішенні тієї чи іншої проблеми.

Важливо мати на увазі, що два останні підходи є найбільш перспективними. Вони дозволяють максимально врахувати пізнавальні та особистісні особливості обдарованих дітей.

Зміст навчального плану та програм навчальних дисциплін можуть істотно впливати на розвиток особистісних якостей всіх учнів, у тому числі й інтелектуально обдарованих, при цьому важливі як природничі, так і гуманітарні дисципліни. Для реалізації виховних цілей навчання необхідно у змісті всіх навчальних предметів виділяти елементи, що сприяють розвитку таких особистісних якостей, як цілеспрямованість, наполегливість, відповідальність, альтруїзм, дружелюбність, співчуття та співпереживання, позитивна самооцінка та впевненість у собі, адекватний рівень домагань тощо.

3. Інформаційні ресурси для розвитку та підтримки обдарованих дітей з обмеженими можливостями

Досі залишається невирішеною проблема індивідуального навчання дітей з обмеженими можливостями, оскільки традиційні технології індивідуального навчання вдома в сучасних умовах не забезпечують необхідну якісну освіту. Позначена проблема відсторонює таких дітей не лише від вищої освіти, професійної діяльності, а й від соціально-трудової адаптації взагалі.

Для усунення цих наслідків або хоча б для їх зменшення потрібні соціальні засоби. Одним зі шляхів вирішення проблеми є розширення доступу дітей з обмеженими можливостями до освітніх програм і посиленої трудової діяльності з впровадженням нових інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у навчання та спілкуванні. Особливо від неможливості задовольнити свої потреби в навчання та спілкуванні потерпають обдаровані діти з обмеженими можливостями, які мають досить високий рівень інтелектуального розвитку.

У обдарованих дітей є багато потреб, які стандартна освітня система не в змозі задовольнити.

Чим раніше діти даної категорії будуть залучені до інформаційних технологій, тим більше шансів для подолання соціальних дефектів їх розвитку. Діти, які вимушені постійно перебувати вдома мають обмежений круг спілкування, отримують доступ до спілкування зі всім світом (з однолітками і дорослими, з людьми, які мають аналогічні проблеми у фізичному розвитку).

Разом з подоланням недоліків у навчання дітей з обмеженими можливостями ІКТ дозволять значно поліпшити психологічне здоров'я, тобто реалізувати:

1) бажання дітей з обмеженими можливостями бути «тим, ким вони хочуть», розвивати свій потенціал через самоактуалізацію – знаходження людиною вірного уявлення про свою особистість;

2) соціалізацію дітей з обмеженими можливостями, зовнішню та внутрішню рефлексію – надпотужний інструмент саморозвитку, формування характеру та життєвого досвіду;

3) прагнення до гуманістичних цінностей – прийняття інших, автономія, спонтанність, потяг до прекрасного, почуття гумору, альтруїзм, бажання поліпшити людство, схильність до творчості.

Діти з обмеженими можливостями здоров'я через недостатність спілкування приділятимуть більше уваги інформаційним технологіям і більше зможуть проявити в цій галузі свій творчий потенціал. Потрібно лише навчити їх основам роботи на комп'ютері та дати можливість працювати в Інтернеті. Далі вони самі створять власний віртуальний світ, що дозволить їм вийти із замкнутого простору квартири, розширить круг їх спілкування. Звісно, все це потрібно робити під контролем дорослих, щоб комп'ютер і новий віртуальний світ не став для дітей своєрідним психологічним наркотиком [3].

Інформаційні ресурси для розвитку, виховання, навчання та соціальної адаптації дітей з обмеженими можливостями наведені у додатку 2.

4. Онлайн-тестування як один із засобів виявлення та розвитку обдарованості

Останнім часом широкого розповсюдження набули різноманітні тести, спрямовані на виявлення обдарованості.

Звісно, проходження будь-яких тестів, навіть найскладніших і загальновідомих ніякою мірою не зможе відобразити рівень обдарованості тієї чи іншої людини, але дати поштовх до первинної діагностики обдарованості цілком здатне.

Говорячи про такі Інтернет-тести можна умовно об'єднати їх в декілька груп.

Перша група – примітивні онлайн-тести для батьків, які мають дітей дошкільного віку. Ці тести здатні визначити обдарованість та спрямованість дошкільника до тієї чи іншої галузі діяльності та слугують батькам своєрідним сигналом для подальших дій, пов'язаних з розвитком здібностей стосовно власної дитини. Дошкільнята, схильні до високих досягнень, часто не демонструють їх одразу, але можуть мати потенціал до них у будь-якій з наступних областей (в одній або у поєднанні): загальні інтелектуальні здібності; конкретні академічні здібності; творчі чи продуктивні здібності; лідерські здібності; психомоторні здібності; художні та виконавські мистецтва.

Наприклад, це можуть бути такі тести-опитувальники, які визначають обдарованість та спрямованість дошкільника до тієї чи іншої галузі діяльності. Вони передбачають запитання типу: «Чи трапляється дитині знаходити незвичайне застосування якого-небудь предмету? Чи любить малювати абстрактні картинки? Чи здатна дитина винайти нове слово? Чи використовує коли-небудь річ не за її призначенням? Чи часто просить пояснити навколишні явища?» тощо.

Відповідати на такі запитання нескладно: ствердні відповіді («так») – 1 бал; негативні («ні») – 0 балів. Потім підсумовуються всі бали. У цих тестах проста шкала результатів, яка за кількістю набраних балів начебто визначає чи обдарована дитина.

До цієї групи також належить тест-опитувальник, що виявляє здатність до творчості (креативність). Він містить запитання типу: «Моя дитина здатна: висувати та виражати велику кількість різних ідей (швидкість); пропонувати різні види, типи, категорії ідей (гнучкість); пропонувати додаткові ідеї, деталі, версії чи рішення (спритність, винахідливість); проявляти уяву, почуття гумору (нестандартність).

У такому тесті оцінити свою дитину батьки можуть за сімома пунктами. Кожен пункт оцінюється за шкалою, яка містить п'ять градацій: 1 – ніколи, 2 – рідко, 3 – іноді, 4 – часто, 5 – постійно.

Друга група Інтернет-тестів – набагато складніша. Вони складаються з декількох груп: тести загальних інтелектуальних здібностей, абстрактного та логічного мислення (може бути використана структура інтелекту Амтхауера); особистісних властивостей, зокрема лідерських якостей (можуть бути використані тести на визначення інтелекту Кеттелла).

Тести IQ структури інтелекту Амтхауера – визначення коефіцієнта інтелекту (IQ). Використовуються для оптимізації навчального процесу в навчальних закладах, для професійного відбору, психологічного консультування, профорієнтації, розвитку інтелектуальних функцій.

Шкільні психологічні тести розумового розвитку дозволяють кількісно оцінити як загальний рівень інтелекту, так і ступінь оволодіння учнями трьома навчальними циклами – суспільно-гуманітарним, природничо-науковим, фізико-математичним.

Шкільний психологічний тест освоєння мислення, що призначено для вивчення мислення школярів молодшого віку, дозволяє кількісно оцінити основні компоненти понятійного мислення учнів другого класу.

Психологічний тест Гілфорда дозволяє досліджувати соціальний інтелект, необхідний для професій типу «людина–людина», прогнозувати успішність діяльності педагогів, психологів, журналістів, менеджерів, юристів, слідчих, лікарів, політиків тощо.

Звісно, шкала результатів у таких тестах набагато складніша і дає результати, при яких уже ґрунтовно можна замислюватися про обдарованість та її види [4].

Усі вищезгадані тести наведені у додатку 2 (див. «Онлайн-тестування»).

5. Безпека в Інтернеті: поради батькам і дітям

Поради від фахівців лабораторії Касперського [5]

Без перебільшення Інтернет – всесвітня мережа, в якій обов'язково знайдеться все, що б ми не шукали. Однак не варто забувати, що це система, всередині якої дітей може підстерігати небезпека.

Безпека дітей при користуванні Інтернетом

При використанні Інтернету дітьми можливі наступні ситуації, що загрожують як безпеці вашого комп'ютера, так і особистій безпеці дитини.

1. «Вільні» зараження (тобто шкідливі програми, що завантажуються автоматично при перегляді заражених сайтів).
2. Зараження при використанні файлообмінних мереж (торрентів), що дають іншим користувачам доступ до вашого комп'ютера.
3. Небажана реклама, зокрема спливаючі вікна та рекламні програми, які часто встановлюються автоматично разом з безкоштовними програмами, завантажуваними з Інтернету.
4. Отримання дитиною інформації сексуального характеру (чи іншої недопустимої або загрозованої інформації).
5. Завантаження дитиною з Інтернету піратських матеріалів (наприклад, музичних або відеофайлів).
6. Дитину можуть обманним шляхом переконати надати особисті дані (її власні або ваші).
7. Дитина може стати жертвою залякування через Інтернет.
8. Дитина може стати жертвою домагань педофіла (наприклад, в соціальних мережах або чатах).

Як захистити дитину при користуванні Інтернетом?

В Інтернеті дитина вразлива настільки ж, як і в реальному світі, тому важливо, щоб батьки та вихователі знали, як і від чого необхідно її захистити. Для мінімізації ризику перерахованих вище загроз варто вжити наступні заходи.

Поговоріть зі своїми дітьми про можливі небезпеки, з якими може бути пов'язане їх перебування в Інтернеті.

Спробуйте включити роботу на комп'ютері до справ, якими ви займаєтеся всією сім'єю.

Заохочуйте своїх дітей обговорювати з вами свій онлайн-досвід, особливо його тривожні або неприємні аспекти.

Багато рішень Internet Security дозволяють обмежити доступ з вашого комп'ютера до інформації певного характеру. Окрім того, до складу деяких браузерів (наприклад, Internet Explorer) входить модуль «Обмеження доступу» (Content Advisor) – Сервіс | Властивості оглядача | Зміст (Tools | Internet Options | Content) .

Поради від фахівців Міжнародної співдружності волонтерів «Пошук зниклих дітей» [6]

Діти повинні:

1. Ніколи не надавати особисту інформацію в Інтернеті, таку як адреса, номер телефону, ім'я, розташування школи, імена батьків.

Веб-сайти або інші онлайн-сервіси можуть вимагати від дітей надати інформацію для того, щоб брати участь у конкурсах або отримати безкоштовні подарунки. Деякі веб-сайти надають доступ лише за наявності особистої інформації. Однак важливо, щоб ваші діти розуміли, що їх конфіденційність може бути порушена, як тільки буде надана особиста інформація. Їх імена можуть зрештою піти на продаж в базі даних, або ще гірше, ця інформація може бути використана для заподіяння шкоди або їх експлуатації.

2. Бути обережними при розробці веб-сайту. Зараз багато дітей прагнуть мати власний веб-сайт. Діти повинні знати, що ніколи не варто залишати домашню адресу, номер телефону або особисту фотографію на сайті. Якщо діти хочуть отримувати інформацію від відвідувачів свого сайту, які хочуть зв'язатися з ними, вони можуть розміщувати адреси електронної пошти або номер ICQ. Тим не менш, діти повинні знати, що на адресу електронної пошти вони можуть отримувати небажані листи. Вони повинні бути обережними при відкритті будь-якої електронної пошти від невідомих адрес. Якщо діти отримують повідомлення, які є загрозливими або сексуальними, вони повинні негайно повідомити про це своїм батькам.

3. Завжди інформувати своїх батьків, коли вони стикаються з будь-чим в Інтернеті, що змушує їх відчувати себе ніяково.

4. Ніколи, ні за яких обставин, не погоджуватися зустрічатися в реальному житті один на один з віртуальним знайомим, з яким переписувалися в Інтернеті без дозволу батьків. Якщо все-таки зустріч відбудеться, вона повинна бути в громадському місці, а батьки повинні завжди супроводжувати дитину.

5. Уникати чатів або форумів, в яких обговорюють секс або релігійні культури. Хоча ці питання можуть здатися цікавими спочатку, вони можуть бути небезпечними для дитини. Значна кількість релігійних сект полюють на підлітків у Мережі.

6. Не довіряти тим, кого вони зустрічають в чатах, і хто намагається повернути їх проти своєї сім'ї, друзів, вчителів чи релігії.

7. Вибрати гендерно-нейтральне (те, що приховує стать) онлайн-ім'я (нік) у чаті або форумі, щоб уникнути переслідувань.

8. Ніколи не відповідати на повідомлення або оголошення, які є сексуально непристойними, загрозливими, або змушують себе почувати ніяково в будь-якому випадку.

9. Ніколи не відправляти особисті матеріали для онлайн-друзів, такі як адреса, номер телефону або фотографії, без попереднього інформування батьків.

10. Завжди нагадуйте дітям, що люди, яких вони зустрічаються в Інтернеті, можуть бути не тими, ким вони здаються на перший погляд.

ВИСНОВОК

У XXI ст. відсторонення дитини від технічного прогресу та новітніх технологій є не лише недоцільним, але і шкідливим для її адаптації до сучасного світу.

Рано чи пізно їй доведеться працювати з комп'ютером і з іншими речами, які, можливо, ще й не винайдені, тому навіть корисно буде з дитинства прищепити дитині звичку використовувати техніку правильно, дотримуючись всіх гігієнічних норм – проводити за комп'ютером час не більше необхідного (або не більше встановленого, якщо «необхідність» виражається лише в бажанні пограти), сидіти при цьому правильно і на потрібній відстані, влаштовувати перерви.

При дотриманні певних правил комп'ютер є цілком безпечним навіть для дитячого здоров'я, і при цьому корисним для розвитку дитини як особистості в цілому, так і її власних здібностей зокрема.

Щодо морально-етичних норм використання можливостей всесвітньої Мережі, то тут засвоєні з дитинства навички та поняття у подальшому захистять члена інформаційного суспільства, який дорослішає та формує світогляд, від негативного впливу неякісного контенту.

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Рабочая концепция одаренности / Под ред. Д. Б. Богоявленской. – М., 1998.
2. Миронова А. М. // Педагогика: традиции и инновации (II): Материалы междунар. науч. конф. (г. Челябинск, октябрь 2012 г.).
3. Онопченко Г. В., Міленін В. М., Галкін С. О. Освітнє Інтернет-середовище як засіб соціалізації дітей з особливими потребами.
4. Онопченко Г. В., Юрченко Т. А. Інтернет-тестування в інформаційному соціальному середовищі як інструмент розвитку суб'єктів освітнього процесу.
5. Лабораторія Касперського (<http://www.kaspersky.ru>)
6. Міжнародна співдружність волонтерів «Пошук зниклих дітей» (<http://www.poiskdetey-ukr.com>)

ПОДЯКА

Співробітникам відділу підтримки обдарованості та міжнародної співпраці Інституту обдарованої дитини НАПН України за надану інформацію про зарубіжні ресурси з розвитку обдарованості.

Анкета «Як розпізнати обдарованість» Л. Г. Кузнєцова, Л. П. Сверч

Мета анкети «Як розпізнати обдарованість» – виявити область обдарованості дитини, ступінь вираженості у дитини тих чи інших здібностей.

Спортивні здібності

Якщо дитина ...

- енергійна і весь час хоче рухатися;
- майже завжди перемагає у бійках або виграє в якійсь спортивній грі;
- невідомо, коли встигла навчитися спритно управлятися з ковзанами і лижами, м'ячами і ключками;
- краще за багатьох інших однолітків фізично розвинена та координована у рухах, рухається легко, пластично, граціозно;
- надає перевагу іграм, змаганням, біганні порівняно з читанням книжок та спокійними розвагами;
- здається, що серйозно ніколи не втомлюється;
- неважливо, чи цікавиться усіма видами спорту, чи якимось одним, але у неї є свій герой-спортсмен, якого вона наслідує.

Технічні здібності

Якщо дитина ...

- цікавиться найрізноманітнішими механізмами і машинами;
- любить конструювати моделі, прилади, радіоапаратуру;
- самостійно «докопується» до причин несправностей і «капризів» механізмів або апаратури, любить загадкові поломки;
- може полагодити зіпсовані прилади і механізми, використовувати старі деталі для створення нових іграшок;
- любить та вмє малювати («бачить») креслення й ескізи механізмів;
- цікавиться спеціальною технічною літературою.

Літературний хист

Якщо дитина ...

- розповідаючи про що-небудь, вмє дотримуватися обраного сюжету, не втрачає основну думку;
- любить фантазувати на тему дійсної події, причому надає події щось нове та незвичайне;
- використовує у своїх усних або письмових розповідях такі слова, які добре передають емоційні стани та почуття героїв сюжету;
- зображує персонажі своїх фантазій живими і цікавими;
- любить, усамітнівшись, писати оповідання, вірші, не боїться почати писати роман про власне життя.

Музичне обдарування

Якщо дитина ...

- любить музику та музичні записи, завжди прагне туди, де можна послухати музику;
- дуже швидко і легко відгукується на ритм і мелодію, уважно вслухається в них, легко їх запам'ятовує;
- якщо співає або грає на музичному інструменті, вкладає у виконання багато почуття й енергії, а також свій настрій;
- складає свої власні мелодії;
- навчилася або вчиться грати на якомусь музичному інструменті.

Художні здібності

Якщо дитина ...

- не знаходячи слів або захлинаючись ними, вдається до малюнка або ліплення для того, щоб виразити свої почуття або настрої;
- у своїх малюнках і картинах відображає все розмаїття предметів, людей, тварин, ситуації;
- серйозно ставиться до творів мистецтва;
- коли має вільний час, охоче ліпить, малює, креслить, комбінує матеріали і фарби;
- прагне створити будь-який твір, що має очевидне прикладне значення – прикрасу для дому, одягу;
- не жахається висловлюючи власну думку навіть про класичні твори.

Здібності до наукової роботи

Якщо дитина ...

- має явно виражену здатність до розуміння абстрактних понять, до узагальнень;
- вміє чітко виразити словами чужу та власну думку або спостереження;
- любить читати науково-популярні видання, дорослі статті та книги;
- часто намагається знайти власне пояснення причин і змісту найрізноманітніших подій;
- із задоволенням проводить час за створенням власних проєктів, схем, конструкцій.
- не сумує і ненадовго остигає до роботи, якщо її винахід або проєкт не підтриманий або висміяний.

Артистичний талант

Якщо дитина ...

- часто, коли їй не вистачає слів, виражає свої почуття мімікою, жестами і рухами;
- прагне викликати емоційні реакції у інших;

- змінює тональність і вираз голосу, мимоволі наслідуючи людину, про яку розповідає;
- з великим бажанням виступає перед аудиторією;
- з легкістю «передражнює» чийсь звички, пози, вирази;
- пластична та відкрита для всього;
- любить та розуміє значення красивого і характерного одягу.

Неабиякий інтелект

Якщо дитина ...

- добре міркує, ясно мислить та розуміє недомовлене, вловлює причини вчинків людей;
- має гарну пам'ять;
- легко і швидко схоплює новий шкільний матеріал;
- задає дуже багато продуманих запитань;
- любить читати книги, причому за своєю власною програмою;
- обганяє однолітків з навчання;
- набагато краще та ширше інформована, ніж однолітки;
- має почуття власної гідності та здорового глузду;
- дуже сприйнятлива та спостережлива.

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ ДЛЯ РОЗВИТКУ ОБДАРОВАНОСТІ

Онлайн-тестування

№	Посилання	Назва	Короткий зміст
1	http://iqtest.kulichki.com/	Мир онлайн тестов	Тести IQ (рівень інтелекту), характер, покликання, ділові якості, світовідчуття, товарицькість, терпимість, раціональність
2	http://psyberia.ru/tests/	Psyberia.ru	Тестування та діагностика інтелектуальних особливостей, особистісних якостей, теорія психодіагностики. Тести Векслера, Амтхауера, Айзенка, Роршаха, Рзенцвейга, факторний особистісний опитувальник Кеттелла, колірний тест Люшера
3	http://www.gilford-test.ru/	Тест інтелекту і креативності Гилфорда	Призначений для виявлення креативних здібностей, а також творчого мислення у претендентів на отримання роботи, а також у студентів і школярів
4	http://azps.ru/	А. Я. Психологія: тести, тренінги, словники, статті	Особистісні опитувальники, проєктивні та профорієнтаційні тести, тести для дітей, тести здібностей. Тренінги: імідж-вправи, комунікативні техніки, підготовка до школи, профорієнтаційні ігри, вправи особистісного зростання, вправи на розвиток інтелектуальних здібностей. Статті з дитячої психології та профорієнтації тощо

Загальний, інтелектуальний і творчий розвиток дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. Розвиваючі онлайн-ігри

№	Посилання	Назва	Короткий зміст
	http://iod.gov.ua	Інститут обдарованої дитини НАПН України	Інформація для педагогів та психологів, батьків та вчених. Події, новини, заходи. Діагностика обдарованості
	uneznajki.boom.ru		Дитячий сайт з цікавими барвистими навчальними іграми, загадками та розмальовками онлайн
	http://stepanida.ru	Stepanida.ru	Ігри для дівчаток онлайн. Головоломки. Аркади. Мозаїки. Одягалки зі знаменитостями. Кімнатки.

№	Посилання	Назва	Короткий зміст
	http://iqsha.ru	IQша	Сайт створений педагогами дошкільної освіти спільно з дитячими психологами. Вправи і тренування розроблені спеціально для розвитку інтелекту в дитини. Усі вправи розбиті за віком, однак, є можливість почати з більш молодшого віку, якщо це необхідно. Батькам доступні звіти щодо прогресу розвитку дитини, представлені в наочних графіках і діаграмах. Для дітей розроблено систему мотивації до регулярних занять
	http://www.youtube.com/channel/SWtdjTmjUXRW0	Занимательные уроки Р. Саакаянца	Добірка високоякісних мультфільмів, які знайомлять малюків з основами всіх наук
	http://www.kazka.in.ua/	Казка	Народні українські казки
	http://www.posnayko.com	Журнал «Пізнайко»	Вірші, казки, творчість
	http://ladushki.ru/	Ладушки	Сайт для малюків. Вчимося читати. Вчимося рахувати. Мультіки, розвиток, розмальовки
	http://kazkovy.com.ua	Казковий вечір	Дитяча газета для дбайливих батьків
	http://audioskazki.info/	AudioSkazkiinfo	Дитячий сайт, де є аудіоказки, розмальовки, казки з картинками, аплікації, дитячі пісні, російські народні казки, колискові для малят, іграшки з паперу, паперові
	http://www.murzilka.org/	Мурзилка	Сайт відомого журналу з віршами, розмальовками, конкурсами та іншою корисною інформацією
	http://multimania.tv	Мультиманія	Сайт телеканалу «Мультиманія». Програма, онлайн-перегляд сучасних мультсеріалів, ігри, конкурси
	http://teramult.com/	Старые мультфильмы онлайн	Велика кількість радянських та іноземних мультфільмів, згрупованих за алфавітом. Можливість перегляду онлайн та скачування
	http://onlinemultfilmy.ru/	Онлайнмультфильмы.ru	Сучасні та старі мультфільми і мультсеріали, згруповані за категоріями
	http://mult-online.ru/	Mult-Online.ru	Сучасні та старі мультфільми і мультсеріали, згруповані за категоріями
	http://multpult.net	MultPult.net	Мультфільми та мультсеріали, згруповані за категоріями. Мультфільми Діснея: історія та сучасність
	http://sonyashnik.com/	Соняшник	Розваги для дітей: книжки, аудіо, відео, ігри

№	Посилання	Назва	Короткий зміст
	http://www.solnet.ee/	Сонечко	Розвиваючі, навчальні ігри для наймолодших та ще багато цікавого і для батьків
	http://www.1001skazka.com	1001Сказка	Пісні з мультфільмів, казок, дитячих фільмів. Аудіоказки. Мультфільми. Сценарії свят. Словники, енциклопедії
	http://maluk.in.ua	Малюк	Розвиваючі ігри, творчість
	http://www.teremoc.ru	Теремок	Дитячий сайт з розвиваючими іграми, загадками, ребусами, мультфільмами
	http://kidportal.ru/	Kidportal.ru	Сайт присвячений дітям, їх батькам, вчителям і вихователям. Вірші, загадки, розвиваючі ігри, сценарії позакласних заходів, дитячих вікторин, конкурсів
	http://www.thetales.ru/	Сказки и притчи народов мира	Величезне зібрання казок, притч, легенд народів світу
	http://www.babylessons.ru	Детские уроки	Цікаві та веселі уроки, ідеї для творчості, ігри та конкурси для дітей
	http://www.kindereducation.com	Дошколенок	Журнал для розумних діток та їх батьків. Навчання і розвага дошкільнят. Розвиток мови, забавна математика, дитяча психологія, уроки образотворчого мистецтва, ігри та конкурси
	http://www.allforchildren.ru	Все для детей	Сайт для дітей та батьків, на якому багато корисного та цікавого для розвитку дітей різного віку. Загадки, колискові, потішки і скоромовки, задачі та головоломки, уроки з малювання, поробки, енциклопедія, безліч ігор для дому та вулиці
	http://www.maaam.ru	Мааам.ru	Міжнародний російськомовний соціальний освітній Інтернет-проект. Розділи з інформацією для дитячих садків та початкової школи
	http://www.prodlenka.org	Продленка – дистанционный образовательный портал	Для вчителів: сценарії свят, методичні розробки, вчителям про дітей, робота з батьками. Для батьків: рекомендації та консультації з різних питань виховання та допомоги дітям
	http://ostriv.in.ua/	Острів знань	Всеукраїнський освітній портал. Освіта, розваги, виховання. Методичні рекомендації для педагогів та вихователів, поради для батьків, сценарії свят і розробки уроків. Енциклопедії, музика, онлайн-ігри. Блоги

№	Посилання	Назва	Короткий зміст
	http://www animator.ru/	Аниматор.ru	Мультфільми, актори, музей кіно
	http://900igr.net/	900 детских презентаций и 20 000 презентаций для школьников	Матеріали для школярів, студентів і вчителів. Презентації для школи згруповані за предметами шкільної програми. У розділах «Педагогіка» і «Дошкільна освіта» містяться матеріали для вихователів і вчителів. 300 флеш-ігор і 900 презентацій з розділу «Презентації для дошкільнят» будуть корисні батькам, які займаються раннім розвитком своїх малюків. Ці файли доопрацьовані таким чином, щоб дитина з 1 року могла запускати їх самостійно (без допомоги дорослих)
	http://ru-kids.com/	Ru-kids.com	Велика кількість ігор, головоломок, гумору для будь-якого дитячого віку. Ігри на 2 гравця
	http://chitalochka-ru.ru	Читалочка	Усе про дитяче читання та для навчання читання: розвивайки, казки народів світу, народна мудрість, вірші для дітей
Англомовні ресурси			
	http://www.kinderstart.com/	KinderStart	Сімейний портал з покажчиком сайтів для батьків і дітей. Ресурс для батьків, які хочуть користуватися Мережею разом з дітьми
	http://spoonful.com/	Kaboose	Сімейний сайт для всіх категорій та будь-якого віку
	www.surfnetkids.com/	Surfing the Net With Kids	Гід безпечних сайтів. Є також колекція ігор
	http://www.enchantedlearning.com/	Enchanted Learning	Освіта, ігри та «зроби сам»
	http://www.funbrain.com/	Fun Brain	Безліч розважальних та освітніх ігор
	http://bestkidswebsites.com/	Best kids	Високоякісні розваги для дітей
	http://www.uptoten.com/	Up to Ten	Ігри та навчальні активності для дітей від дошкільного віку до 10 років
	http://www.paulysplayhouse.com/	Pauly's Playhouse	Ігри та активності для дітей від 3 років
	http://www.kidsclick.org/	KidsClick	Портал-пошуковик, розроблений для дітей, з різноманітними категоріями сайтів
	http://www.poissonrouge.com/	Red Fish site	Англо-франкомовний ресурс. Вкрай простий інтерфейс і усі дії виконуються за допомогою мишки

Інформаційні ресурси для розвитку дітей середнього та старшого шкільного віку

Загальний розвиток дітей шкільного віку

№	Посилання	Назва	Короткий зміст
	http://iod.gov.ua	Інститут обдарованої дитини НАПН України	Інформація для педагогів і психологів, батьків і вчених. Події, новини, заходи. Діагностика обдарованості
	http://www.velib.com/	ВВМ – бібліотека	Віртуальна електронна бібліотека. Шедеври світової літератури, твори великих письменників і поетів, а також твори усної народної творчості
	http://ukrainaincognita.com/	Україна Інкогніта	Подорожі, невідомі та заповідні місця України. Інформація, фото
	http://www.staroradio.ru	Старое радио	Шкільна фонохрестоматія. Художня: спектаклі, радіокомпозиції, постановки, записи трансляцій спектаклів, дитячі казки, архіви дитячих передач часів СРСР. Мемористична: цикли спогадів і антологій про театри, акторів, режисерів. Спогади знаменитих людей про події того часу, розповіді про війну, голоси її учасників, знаменні репортажі, фрагменти промов
	http://900igr.net/	900 дитячих презентацій і 20 000 презентацій для школярів	У розділах «Педагогіка» і «Дошкільна освіта» містяться матеріали для вихователів і вчителів. 300 флеш-ігор і 900 презентацій з розділу «Презентації для дошкільнят» будуть корисні батькам, які займаються раннім розвитком своїх малюків. Ці файли доопрацьовані таким чином, щоб дитина з 1 року могла запускати їх самостійно (без допомоги дорослих)
	http://karaponder.ru/	Карापондер	Сайт для дітей та батьків. Дитяча творчість. Добірка ресурсів
	http://psiholog-school.narod.ru/	Шкільний психолог	Добірка матеріалів із загального розвитку дітей шкільного віку. Розвиток інтелекту, пам'яті. Поради психолога батькам і вчителям. Проблеми спілкування, тривожності та підліткового суїциду
	http://vseigitut.ru/	Все игры тут	Ігри для фізичного та інтелектуального розвитку для дітей шкільного віку

№	Посилання	Назва	Короткий зміст
	http://ostriv.in.ua/	Острів знань	Всеукраїнський освітній портал. Освіта, розваги, виховання. Методичні рекомендації для педагогів та вихователів, поради для батьків, сценарії свят і розробки уроків. Енциклопедії, музика, онлайн-ігри. Блоги
Англомовні ресурси			
	http://www.thinkquest.org	Think Quest	Колекція з більш ніж 5 000 сайтів, створених студентами для студентів. Містить чимало шкільних предметів
	http://www.sldirectory.com/	The Virtual Middle School Library	Покажчик сайтів для школярів, студентів та їх вчителів
	http://www.ask.com/	Ask Kids	Пошук, в якому можна ставити запитання у формі речень
	http://www.fpg.unc.edu/	The FPG Child Development Institute Інститут розвитку дитини (США)	Інститутом розвитку дитини розробляються різні моделі законопроектів, зокрема Model Legislation: Gifted and Talented
	http://cty.jhu.edu	Center for Talented Youth (Johns Hopkins University) Центр для обдарованої молоді (Університет Дж. Хопкінса) (США)	Програми освітніх подорожей для сім'ї; програми пізнавальних подорожей одного дня; серія освітніх і технічних програм; серія нічних пізнавальних програм (International Spy Museum)

Розвиток інтелектуальних здібностей

№	Посилання	Назва	Короткий зміст
	http://www.citycat.ru/iq/week.html	Скорочтение, память, диалектика	Тренінги, техніки швидкого читання, мнемоніка, розвиток пам'яті. Статті, програми
	http://azps.ru/training/indexcg.html	А.Я.Психология	Розвиток мислення, логіки, пам'яті, уваги, спостережливості, сприйняття, вербального та невербального інтелекту
	http://iqrate.com	IQ rate	Тренінги і методики розвитку інтелекту, пам'яті, логіки. Самоорганізація та особистісне зростання. Статті, новини, технології

№	Посилання	Назва	Короткий зміст
	http://psiholog-school.narod.ru/	Шкільний психолог	Добірка матеріалів із загального розвитку дітей шкільного віку. Розвиток інтелекту, пам'яті. Поради психолога батькам і вчителям. Проблеми спілкування, тривожності та підліткового суїциду
	http://litlbetr.ru/razvitiie-sposobnostey/igry-dlya-intellekta/index.html	Игры на интеллект	Ігри на логіку, ігри з числами, розвиток пам'яті. Тести на рівень IQ
	chgk-school.livejournal.com	Интеллектуальные игры для школьников	Від брейн-рингу до ерудит-квартету
	http://chessok.net/	Chessok.net	Онлайн-гра з комп'ютером. Правила гри, історія, чемпіонати і чемпіони. Цікаво про шахи
	http://www.shashky.ru/	Шашки	Історія, правила. 18 різних шашкових ігор. Онлайн-гра
	http://bestcrosswords.by/	Кроссворды и сканворды	На сайті можна знайти найрізноманітніші безкоштовні кросворди, у тому числі японські, скандинавські (сканворди) і ключворди. Кросворди представлені у двох варіантах – друкованому та онлайн
	www.zanimatika.narod.ru	Методическая копилка учителя, воспитателя, родителя	Матеріали сайту адресовані вчителям, класним керівникам, заступникам директора з виховної роботи, методистам, вожатим, керівникам скаутських і молодіжних організацій, допитливим учням і їхнім дбайливим батькам, вихователям, няням, гувернерам

Вивчення іноземних мов

№	Посилання	Назва	Короткий зміст
	http://www.busuu.com	busuu.com	Вивчення іноземних мов онлайн. Віртуальне співтовариство для вивчення іноземних мов
	http://lingust.ru/	Лингуст	Кращі матеріали для успішного самостійного вивчення іноземних мов. Матеріали представлені покроково у вигляді онлайн-уроків
	www.internetpolyglot.com	Internet Polyglot	Безкоштовні уроки для вивчення іноземних мов. Словники, конкурси, змагання

№	Посилання	Назва	Короткий зміст
	http://lang-8.com/	Lang-8	Сервіс для роботи над письмовою мовою Для тих, хто вже засвоїв основи мовної практики. Користувач пише текст мовою, яку вивчає, після чого текст перевіряється на помилки носієм відповідної мови (є носії мов з 190 країн)
	http://www.interpals.net/	InterPals	Особливість мережі Interpals – величезне інтернаціональне співтовариство, що будується за принципом Facebook або будь-якої іншої соціальної мережі, але з наголосом на вивчення мов (більше 100 мов, включаючи основні європейські та азіатські)
	http://www.sharedtalk.com/	Sharedtalk.com	Соціальна мережа, що може допомогти у вивченні будь-якої іноземної мови. Особливо він підходить тим, хто вже непогано володіє мовою та хоче попрактикуватися з її носієм
	http://livemocha.com	Міжнародна мережа Livemocha	Вправи, які не можуть бути перевірені програмою, розбирають носії мови. Вивчення мови розбито на декілька етапів, кожен з яких містить п'ять уроків (один урок складається з чотирьох обов'язкових вправ: вивчення нової лексики, виконання вправ на вивчене, письмове та усне завдання. Більша частина контенту є безкоштовною. Але разом з цим діє і система жетонів, розплачуючись якими, учень може, наприклад, індивідуально займатися з учителем, якого вибере сам
	http://mylanguageexchange.com/	Соціальна мережа Mylanguageexchange	Мережа повністю працює на людському ресурсі. Ідеальний сервіс для пошуку «друга по листуванню». Зайшовши на сайт, ви описуєте свого ідеального «партнера по мові», як його тут називають: вказуєте його рідну мову і мову, яку він практикує, а також країну, в якій йому бажано жити і приблизний вік вашого співрозмовника. Решта – справа вибору: обирайте вподобаного та відповідного за параметрами співрозмовника і вдосконалюйте свою іноземну мову. Словникові ігри, бібліотека, текстовий чат (мови – 115, включаючи основні європейські та азіатські)

№	Посилання	Назва	Короткий зміст
	http://slovoych.ru/	Словоуч	Творці проекту основуєть свою методику на тому, що нові слова можна запам'ятати лише в контексті і тільки якщо хоча б зрідка пробігати по складеним спискам. Користувачі можуть створити необмежену кількість словників для різних мов. Вивчення відбувається у процесі читання текстів: тих, які запропоновані на сайті, або своїх, які досить легко завантажити на сайт. Можна натиснути на будь-яке слово в тексті – з'явиться його переклад, що автоматично потрапить у створений користувачем словник. Також є функція «Вчити» – слова з словничка одне за одним виникають на екрані у супроводі перекладу, транскрипції і виголошення диктором. Мови – англійська, німецька, італійська, іспанська, французька
	http://lingualeo.ru/	Англійська мова	Вивчення онлайн, ігрова форма. Українські словники. Онлайн-перекладач. Дитячий портал: новини, спілкування, розваги, навчання
	http://www.study.ru/	Study.ru	Вивчення мов онлайн, зокрема англійської. Відеоуроки, вправи, система вивчення мови онлайн, лінгвістичний форум
	http://englishtips.org/	Englishtips	Середовище шанувальників англійської мови. Живе спілкування, статті, поради та секрети, останні методики та тенденції в усьому, що стосується англійської мови
Канали YouTube для тих, хто вчить англійську			
	http://www.youtube.com/user/MinooAngloLink	MinooAngloLink	Корисні граматичні уроки
	http://www.youtube.com/user/dailydictation	Dailydictation	Американська англійська з коротенькими диктантами та розбором вимови
	http://www.youtube.com/user/duncaninchina	Duncaninchina	Коротенькі ролики на різні теми англійською мовою
	http://www.youtube.com/user/EnglishLessons4U	EnglishLessons4U	Величезний архів відеоуроків на найрізноманітніші теми
Інші іноземні ресурси для вивчення англійської			
	http://learnamericanenglishonline.com/	Learn american english online	Весь матеріал представлено за рівнями. Пояснення граматики
	http://learnenglish.britishcouncil.org/en/	Britishcouncil	Сайт Британської Ради. Вивчення мови за різними рівнями. Медіафайли, навчальні відео та ігри

№	Посилання	Назва	Короткий зміст
	http://www.manythings.org/	Manythings	Підготовка до іспитів TESL/TEFL. Є розділи на відпрацювання вимови (американська англійська), ідіоми, сленг та інші корисні речі
	http://situationalenglish.blogspot.com/	Situationalenglish	Вивчаємо англійську не простим заучуванням слів, а за допомогою різних ситуацій і виразів. Близько 150 різних статей

Розвиток технічних, інженерних і дослідницьких здібностей.

Моделювання, винахідництво

№	Посилання	Назва	Короткий зміст
	http://jt-arxiv.narod.ru/	Архів журналу «Юный техник»	Добірка інформаційних матеріалів за 50 років
	http://www.jmk-project.narod.ru/	Юный моделист-конструктор	Початкове технічне моделювання. Матеріали з авіа-, судно-, авто-, залізничного та стендового моделізму. Радіотехніка та кібернетика. Методичний кабінет
	http://www.domovodstvo.fatal.ru/	domovodstvo.fatal.ru – вчителю технології	Документація, програми, тематичні та поурочні плани, розробки відкритих уроків і позакласних заходів, тести, наочні посібники та література
	http://www.membrana.ru/	Мембрана Люди. Ідеї. Технології	Науково-популярний Інтернет-журнал Відкриття, винахідники, обмін ідеями, цікаве спілкування
	http://www.woodmetal.ru/	Обробка дерева та металу	Інформація, поради. Техніка безпеки
	http://www.uipv.org/	ДП «Український інститут промислової власності»	Державне законодавство в галузі винахідництва, патентно-інформаційні фонди
	http://www1.fips.ru	Федеральний інститут промислової власності	Законодавство в галузі винахідництва, реєстрації винаходів і відкриттів. Патентування
	http://www.findpatent.ru/	Патентний пошук	Пошук патентів і винаходів, зареєстрованих в РФ і СРСР
Англомовні ресурси			
	http://www.societyforscience.org/resources	Society for science and the public	Посилання на наукові бібліотеки, «наукові помічники» для вчителів, наукові новини тощо

№	Посилання	Назва	Короткий зміст
		Науковий центр (США)	
	http://www.ahhaa.ee	Науково-популярний центр Ahhaa	Науково-популярний центр Ahhaa проводить: <ul style="list-style-type: none"> • наукові майстерні; • наукові театри; • міні-виставки; • демо-лекції (наукові лекції з демонстрацією ілюстрацій)
	http://www.nasa.gov	NASA Explorer schools Дослідницькі школи NASA	Освітні та дослідницькі проекти для учнів, вчителів і студентів. Гранти та підтримка космічного центру ім. Джонсона
Авто- та залізничне моделювання			
	http://avtomodeli.masteraero.ru	Радіокеровані автомоделі власноруч	Кордові та трасові моделі, паперові моделі тощо. Креслення, поради
	http://threed-art.com/index.php?ind=blueprints	Креслення автомоделей	Архів креслень будь-яких моделей авто. Можливість скачування
	http://library.zdsimulator.com.ua	Залізнична бібліотека	Архів журналу «Локомотив». Моделювання, статті
	http://railworks2.ru/	Railworks товариство	Інформація про залізницю, рухомий склад, технічні подробиці. Маршрути та колекції моделей. Залізниці світу: історія та сучасність. Форум
Судномоделювання			
	http://meas.ru/	Кораблі власноруч	На сайті розповідається, як з простих і доступних матеріалів, що часом викидаються як непотріб, юні любителі техніки можуть сконструювати цікаві моделі: пліт Тура Хейердала, судно вікінгів, паровий катер тощо. Біографії великих кораблів
	http://www.shipbottle.ru	Кораблі в пляшках	Поради початківцям-судномоделістам
	http://www.shipmodeling.ru	Верф на столі	Сайт пропонує великий асортимент товарів для судномоделізму та самостійного виготовлення моделей вітрильників і кораблів, паровозів, трамваїв. Форум, блоги з описом побудови моделей кораблів, галерея з фотографіями моделей вітрильників. Можливість придбати необхідні для роботи матеріали та моделі
	http://www.randewy.ru/	Морський Інтернет-клуб «Кубрик»	Астрономія, гідрометеорологія, живучість корабля, ігри, історія російського флоту, назви на мапі,

№	Посилання	Назва	Короткий зміст
			морська авіація, морські звичаї, практика, протокол, зброя, словники, навігація, пам'ятники морслави, пірати, семафорна абетка, судномоделізм, тексти пісень, прапори, навчальні програми
Авіамоделювання			
	http://www.avmodels.ru/	Авіамоделізм	Найсвіжіші авіамоделіні новини з різних джерел. Нові факти, детальний об'єктивний опис авіамоделіних подій і змагань по всьому світу. Авіамоделі, двигуни, паливо, статті
	http://aviamod.ru/	Авіамоделі власноруч	Детальна інформація для початківців і професіоналів. Кордові, керовані та стендові моделі. Креслення. Спілкування
	http://aviamodeling.narod.ru	Авіамоделювання	Початкове авіамоделювання, моделі, креслення, поради
	http://www.insaid.biz/	Авіамоделювання	Історія, конструкції, ремонт. Початківцям
	http://karton.rc-aviation.ru/	Паперовий моделізм і моделі з картону	Блог з посиланнями на креслення паперових моделей. Літаки з паперу, креслення моделей автомобілів з паперу, креслення моделей кораблів і багато іншого
Стендове моделювання			
	http://modelizm.pl.ua/	Моделізм	Український портал стендового моделізму
	http://modelmaster.ru/	Модель майстер	Сайт для шанувальників стендового моделізму. Огляди, статті, галереї, каталоги виробників збірних моделей і аксесуарів
	http://www.diorama.ru/	Діорама.ру	Це тематичний проєкт, присвячений військово-історичній мініатюрі та тому, що з нею пов'язано
Радіотехніка та електроніка			
	http://radiotexnika.ru	Радіотехніка	Схеми з поясненнями. Цікава фізика
	http://gzip.ru/	Радіоаматор	Об'єднання радіоаматорів незалежно від рівня їхнього досвіду
	http://sgalikhin.narod.ru/	Цікаві схеми	Безліч матеріалу з радіотехніки та електроніки з можливістю скачування. Комп'ютерний лікнеп
	http://www.radiosovet.ru/	Радиосовет	Бібліотека радіоаматора. Журнали, книги, комп'ютери
	http://esxema.ru/	Електросхема	Електричні схеми, довідники та саморобки
	http://electronics.hdd1.ru/	Електроніка	Схеми, поради початківцям, довідник

№	Посилання	Назва	Короткий зміст
Різне			
	http://remontchasov.ucoz.ru/	Ремонт годинників власноруч	Будова та ремонт годинникових механізмів усіх типів. Історія годинників, цікаві факти. Поради, довідники термінів тощо
	http://www.nd.ru/DK	В тенетах у волохатого мамонта	Сторінка для юних «чомучок» та винахідників, опис досвідів і багато довідкової інформації

Розвиток пізнавальних і дослідницьких здібностей

№	Посилання	Назва	Короткий зміст
	http://simplescience.ru/	Науково-популярний канал «Проста наука»	Пізнавальне відео онлайн, науково-популярні фільми для дітей, досліди для школи та вдома
	http://www.znanijamira.ru/	Знання світу	Пізнавальний ресурс для сімейного перегляду
	http://znamus.ru/	Znamus	Соціальна пошукова система, спрямована на розвиток пізнавальних і дослідницьких здібностей
	http://www.forum.za-nauku.ru/	За науку	Форум для починаючих і досвідчених науковців
	http://www.kahaku.go.jp	Національний музей науки (Токіо, Японія)	Цей музей справедливо вважається одним з кращих музеїв світу. Більшу частину експозиції музею складають природничі експонати: опудала тварин, останки і відтворення динозаврів тощо
	http://www.nsta.org/	National Science Teachers Association Національна наукова асоціація вчителів (США)	Книги та журнали для учителів природничих наук; конференції в області природничих наук; веб-семінари
Історія та філософія			
	http://izbornyk.org.ua/	Історія України IX–XVIII ст.	Першоджерела та інтерпретації. Літописи, давня українська література, літературознавство, граматики та лексикони, історичні мапи тощо
	http://historic.ru/	Всесвітня історія	Статті, факти, енциклопедії, бібліотека
	http://www.history.org.ua	Інститут історії України НАН України	Електронні ресурси інституту: дослідження, статті, довідники, періодичні та серійні видання

№	Посилання	Назва	Короткий зміст
	http://www.hist.msu.ru/ER/sources.htm	Історичні джерела в Інтернеті	Колекція посилань історичного факультету МДУ ім. Ломоносова
	http://www.vostlit.info/	Східна література	Середньовічні історичні джерела Сходу та Заходу
	http://norse.ulver.com/	Північна слава	Тексти скандинавських саг
	http://antology.rchgi.spb.ru/	Філософська бібліотека Середньовіччя	Оригінальні латинські тексти та переклади на російську мову найбільш значних філософів і богословів західного середньовіччя. Словник латинських термінів і понять. Бібліографія з науковими коментарями, біографічним і довідковим апаратом. Галерея середньовічної мініатюри тощо
	http://www.lrc-lib.ru/	Рукописні пам'ятники Давньої Русі	Давньоруські берестяні грамоти, літописи, видання слов'янських пам'яток
	http://historiae.borda.ru/	Форуми з історії	Обговорення історичних тем. Тести, дослідження, статті
Географія			
	http://ukrainaincognita.com/	Мальовничі місця України	Інформація, фото
	channel.nationalgeographic.com/	Телеканал Національного географічного товариства	Відео, фото, пригоди, тваринний та рослинний світ
	http://www.vokrugsveta.ru/	Вокруг света	Архів журналу, енциклопедії, фотогалереї
	http://vokrugsveta.com	Вокруг Света	Портал віртуальних мандрівок
	http://maps.google.com/	Онлайн-мапи світу	З можливістю масштабування до 500 м
	http://www.geograf.com.ua/	Географ	Висвітлення актуальних проблем суспільної та фізичної географії та картографії в Україні та світі, енциклопедія географа, географічні новини, блоги
	http://geoknigi.com/	Географія. Пізнавальний сайт	Підручники з географії, наукові статті та географічні карти
	http://geograf.info/	Цікава географія	Географічні відкриття та закриття. Робінзоніада. Флібустьєри, пірати і скарби. Загадки планети. Світ води. Дивовижні рослини. Незвичайні риби. Цікаві птахи. Цікава географія. Чи знаєте ви, що ...
	http://compas.ucoz.com/	Для географа	Розробки уроків, реферати, презентації, довідники. Цікава географія

№	Посилання	Назва	Короткий зміст
	http://bestcastles.ru/	Замки і палаци Європи	Сайт дасть можливість побачити, якими були фортеці та замки насправді, як змінювалася архітектура в ході історії, як одні стилі змінювали інші
	http://prostir.museum/	Музеї України	Інформація, фото, статті
	http://www.obzor-novostei.ru/	Сайт шукачів скарбів «Золота антилопа»	Інформація про клади України, Росії, ближнього та дальнього зарубіжжя. Статті, новини, законодавство. Довідник шукача скарбів
Біологія. Анатомія. Догляд за рослинами та тваринами			
<i>Анатомія людини</i>			
	http://anatomiya-atlas.ru/	Анатомія людини	Атлас анатомії людини в зображеннях
	http://www.huminfakt.ru/	Huminfakt.ru	Найцікавіші та найзагадковіші факти про людину
	http://miranatomy.ru/	Анатомія та фізіологія людини	Анатомія людини за рубриками. Новини, архів
	http://unnaturalist.ru/	Архів журналу «Юний натураліст»	Добірка архівних статей минулих років
<i>Рослини</i>			
	http://unnaturalist.ru/	Архів журналу «Юний натураліст»	Добірка архівних статей минулих років
	http://greendome.net	Зелений дім	Енциклопедія кімнатних рослин. Довідник, поради
	http://mybonsai.narod.ru/	Бонсай власноруч	Для шанувальників мистецтва вирощування карликових дерев у горщиках. Поради, галерея
	http://zonavazona.com/	Домашні рослини	Вирощування, догляд, енциклопедії, поради
	http://gardenbasededucation.org http://www.lifelab.org	Garden based education\Life Lab Науковий центр (США)	Центр пропонує програми подорожей до ботанічних садів, ферм тощо
	http://bajdak.ucoz.ua/	Мої улюблені квіточки	Інформація про рослинний світ планети. Визначення виду квітів. Шкідники та хвороби. Бонсай власними руками. Фотоальбоми
<i>Тварини</i>			
	http://illia.ucoz.ua/	Сусіди по планеті	Інформація про тваринний світ планети. Фауна кожного континенту. Статті, фотоальбоми
	http://home-animal.org.ua/	Домашні тварини	Коти, собаки, гризуни, акваріум, птахи. Література, поради, довідники, догляд

№	Посилання	Назва	Короткий зміст
	http://aquaria.com/	Акваріум	Акваріуми та їх мешканці. Довідники, поради
	http://www.zooclub.ru/	Зооклуб	Мегаенциклопедія тварин
	http://ejik-land.ru/	Їжачковий портал	Спільнота любителів їжаків. Літературна та художня творчість. Мультфільми. Спілкування
	http://zoo-dom.com.ua/	Дивовижний світ тварин	Енциклопедія тварин, тварини і місто, фотогалерея, поради ветеринара, бібліотека
	http://animals-wild.ru/	Дикі тварини	Безхребетні та хребетні тварини, земноводні, плазуни, птахи, комахи
Хімія			
	http://www.kristallikov.net/	Цікава хімія	Цікава та корисна хімія, вирощування кристалів, хімічні реакції, прості та складні речовини, метали
	http://all-met.narod.ru/	Цікава хімія	Усе про метали на одному сайті
	http://www.alhimikov.net	Цікаві досліди	Величезна кількість описів цікавих дослідів для школи та вдома
	http://chemistry-chemists.com/	Хімія і хіміки	Ресурс для хіміків-ентузіастів. Архів журналу «Хімія і хіміки», цікаві відеодосліди, гумор
	http://www.sev-chem.narod.ru/	СевХімПортал	Навчально-інформаційний ресурс призначений для студентів, а також для школярів, вчителів хімії та всіх, хто цікавиться хімічною наукою. Цікаві досліди, довідники, книги
Фізика та астрономія			
	http://www.afizika.ru/	Цікава фізика	Підвищення зацікавленості учнів і дітей і залучення їх до пошукової роботи при вивченні фізики і просто пізнанні будови нашого світу, а також узагальнення та ілюстрування різними дослідями і фактами того складного матеріалу, що викладають у школі та інших навчальних закладах
	http://www.afportal.ru/	Астрофізичний портал	Завдання та рішення, запитання та відповіді, олімпіади та інша корисна інформація з фізики та астрономії
	http://www.zero-gravity.ru/	Квантова гравітація та космологія	Корисні посилання для тих, хто цікавиться фізикою та математикою
	http://www.all-fizika.com	Вся фізика	Фізичні досліди, довідник величин, вчені-фізики, нанофізика тощо
	http://matri-x.ru/energy.shtml#5	Патенти великих вчених	Матеріали з можливістю читання російською мовою
	http://zaryad.com/	Проект «Заряд»	Альтернативна енергія майбутнього. Статті, новини, поради для дослідів і

№	Посилання	Назва	Короткий зміст
			збирання приладів власноруч
	http://www.free-energy-info.co.uk/	Free-Energy Devices	Практичний посібник щодо пристроїв вільної енергії
Математика			
	http://eqworld.ipmnet.ru/	EqWorld Світ математичних рівнянь	Точні рішення, методи, освіта, бібліотека, математичні форуми
	http://ilikemaths.forum2x2.ru/	Для прихильників математики	Новини, математичні досягнення, великі математики, змагання та олімпіади
	http://lineyka.inf.ua	Lineyka	Математичний портал. Вища та шкільна математика, прикладна математика. Приклади в Mathcad. Історія математики

Інформаційні технології, програмування, веб-дизайн

№	Посилання	Назва	Короткий зміст
	http://membrana.ru	Мембрана	Інформаційно-освітній Інтернет-журнал про нові технології
	http://photoshop.demiart.ru/	Уроки фотошоп	Найбільша колекція уроків з фотошопу російською мовою. Основи та секрети малювання, обробки фотографії, створення спецефектів, а також всі секрети світу комп'ютерної графіки
	http://www.ps-webdesign.ru	Уроки фотошоп	Ресурс для початківців і творчих любителів комп'ютерної графіки і графічного редактора Adobe Photoshop
	http://compteacher.ru/	Онлайн комп'ютерні відеоуроки	Мережі, Windows, UNIX, графіка, Web дизайн, програмування, відеомонтаж, робота зі звуком тощо
	http://webcoma.ru/	Webcoma – веб-дизайн для початківців	Що потрібно вивчати, щоб створити сайт, в якій послідовності це робити, де можна знайти самовчителі та відеокурси, які потрібні програми, і де їх скачати, а також маса корисних сервісів і ресурсів
	http://ruseller.com/	Ruseller	Приватна колекція якісних ресурсів для тих, хто робить сайти
	http://www.adobemaster.ru/	Уроки фотошоп для початківців	Сайт для всіх, хто має цифровий фотоапарат, і хто бажає навчитися перетворювати свої фото в чарівні листівки, унікальні привітання ювіляру, в незвичайний фотомонтаж або робити фотоколаж-фентезі
	http://www.teachvideo.ru	Комп'ютерні відеокурси	Основи ПК, офіс, графіка, Інтернет, мультимедіа тощо

№	Посилання	Назва	Короткий зміст
	http://htmlbook.ru/	Htmlbook	Сайт розбитий на декілька тем і областей, орієнтованих на користувачів різного рівня підготовки. Самовчителі, статті, блоги, форум і практикум по html, CSS та створенню сайтів

Розвиток музичних здібностей

№	Посилання	Назва	Короткий зміст
	http://nlib.org.ua	Нотна бібліотека	Комплекс сайтів, об'єднаних загальною ідеєю надання музикантам вільного доступу до нотних видань та інших інформаційних матеріалів академічної музики
	http://www.muz-urok.ru/	MUZ-UROK	Цікаві розповіді для дітей про музику та музикантів, про історію музики та виникнення музичних інструментів. Знайомство з творчістю великих композиторів
	http://www.sonata-etc.ru	Sonata	Світова культура в дзеркалі музичного мистецтва. Колекція музичних записів у виконанні кращих музикантів планети, енциклопедія музичних інструментів, видатні виконавці, картинна галерея, вікторини, теми для занять музикою
	http://igraj-poj.narod.ru/	Ноти – дітям	Ноти для фортепіано. Вокал, хор
	http://forguitar.info/	Гітарист	Матеріали, які можуть допомогти музикантам у підвищенні свого рівня, поповненні свого репертуару та в особистій творчості. Ноти, табулатури, різні медіаматеріали, статті та багато іншого, що може бути корисним гітаристу будь-якого рівня
	http://www.musicchildren.com/	Наші музичні діти	Аудіо- та відеокурси для батьків і вчителів щодо розвитку слуху та музичної культури у дітей
	http://www.olofmp3.ru/	Класична музика	Класична музика для початківців. Персоналії. Музичні інструменти. Музичні форми та жанри. Історія класичної музики. Короткий словник музичних термінів і скорочень
	http://music70-80.narod.ru/	Ретро музика 70–80-х гг.	ВІА, групи, виконавці, музика кіно, шкільні, військові, патефон, саксофон, зарубіжні
	http://belcanto.ru/	Бельканто	Класична музика, опера та балет. Твори, театри та зали, персоналії

№	Посилання	Назва	Короткий зміст
	http://musicals.ru	Мюзикли	Сайт присвячений жанру мюзиклу, знаменитим композиторам і виконавцям. Опис мюзиклів, колекція нот і лібрето, форум
	http://www.rockhell.spb.ru	Rockhell	Інформаційний ресурс світової рок-культури. Енциклопедія важкого року, виконавці, альбоми, спілкування
	http://www.vargan.ru	Варга	Акустичні та етнічні музичні інструменти. Опис, рекомендації по гри та вибору, поради майстрів, колекції музики, анонси концертів, спілкування
	http://www.megabass.h10.ru/	Mega BASS	Сайт для початківців бас-гітаристів. Відеоуроки, табулатури, спілкування
	http://www.akkords.ru	Акорди, табулатури	Електронні програми і уроки гри на струнних інструментах
	http://www.vocal.ru	Уроки вокалу	Нотний запис музики. Властивості музичних звуків. Постановка співочого голосу
	http://burskytest.narod.ru	Обучалки	Комп'ютерні програми для навчання гри на скрипці
	http://www.turpesni.ru/	Пісні біля багаття	Музично-туристичний портал
	http://www.musikantu.narod.ru/	Музичні програми	На сайті можна скачати музичний софт, все необхідне для написання музики. Сайт допоможе новачкам і поповнить арсенал професіонала

Танцювальне мистецтво

№	Посилання	Назва	Короткий зміст
	http://probalet.info/	Про балет	Історія та розвиток балету. Основні позиції ніг, одяг і взуття, видатні діячі балету
	http://plie.kiev.ua/	Plie	Все найцікавіше зі світу хореографії: новини, класичні балети, гардероб, особистості
	http://tanec-wiki.com/	Танці	Історико-побутовий танець, класичний танець, народний танець, бальний танець, сучасний танець. Костюми народів світу. Словник музичних термінів. Прокат костюмів. Травми, реабілітація, масаж тощо
	http://terpsihora.net/	Терпсихора	Теорія хореографії, відео, класичні постановки тощо
	http://www.horeograf.com	Хореограф	Усе для хореографів і танцівників: музичні композиції для скачування, ноти, відео, конкурси

№	Посилання	Назва	Короткий зміст
	http://www.globaldance.info	Global Dance Info	Інформація про всі діючі міжнародні, вітчизняні та іноземні асоціації спортивних і бальних танців. Каталог танцювальних сайтів
	http://www.udsf.com.ua/	Українська федерація спортивного танцю	Документи, змагання, фотогалерея
	http://www.ltu.org.ua/	Ліга танцю України	Турніри, події, статті
	http://www.udsa.com.ua/	Асоціація спортивного танцю України	Змагання, організації, рейтинги, професіонали
	http://www.wdcdance.com/	World Dance Council Всесвітня рада танцю	Світові змагання серед професіоналів і новачків, тренери, новини, події
	http://www.udsf.com.ua/	Dance Sport Info	Спортивні танці. Змагання, новини, одяг і взуття
	http://www.danceperm.narod.ru/	Про спортивні бальні танці	Історія європейських і латино-американських бальних танців. Основні поняття та правила одягу обох партнерів
	http://ukrdance.com.ua/	Модерн-джаз	Сайт присвячено сучасному спортивному танцю. Уроки, поради
	http://www.interfestival.ru/	Фестиваль	Авторські фестивалі та конкурси для танцювальних колективів і солістів усіх напрямків у Франції, Іспанії, Угорщини, Словаччини, Італії, Тунісі, Єгипті, Китаї, Німеччині та інших країнах

Образотворче мистецтво, мистецтвознавство, історія культури

№	Посилання	Назва	Короткий зміст
	http://impres-paint.ru/	Живопис імпресіоністів	Життя та картини митців
	http://wcomega.ru/icons/index.htm	Віртуальний каталог ікон	Православні ікони. Стародавні ікони. Описи, зображення
	http://www.arthistory.ru//	Історія образотворчого мистецтва	Історія мистецтва від епохи Відродження до наших днів, інформація про музеї та галереї світу, велика колекція зображень
	http://visaginant.nm.ru/visaginant.htm	Медіаенциклопедія «Образотворче мистецтво»	Вся історія мистецтва: від первісного до постмодернізму. Статті забезпечені посиланнями та репродукціями. Системність викладу дозволяє використовувати ресурс як навчальний посібник з образотворчого мистецтва
	http://www.museum-online.ru/	Віртуальний музей живопису	Творці, картини, видатні музеї світу

№	Посилання	Назва	Короткий зміст
	http://www.wm-painting.ru/	World Painting Modern	Портал про живопис, картини, стилі в дизайні інтер'єру і архітектурі, про країни світу, їх культурні сучасні та історичні традиції і художників, які зуміли закарбувати все це у своїх творах
	http://allpainters.ru/	Allpainters – Все про живопис	Картинна галерея. Усі напрями. Життя та картини митців
<i>Найвидатніші музеї та галереї світу</i>			
	http://prostir.museum/	Музеї України	Інформація, фото, статті
	http://www.hermitagemuseum.org	Музей «Ермітаж» (Санкт-Петербург, Росія)	Шедеври, виставки, події, цифрова колекція
	http://www.rusmuseum.ru/	Державний російський музей (Санкт-Петербург, Росія)	Шедеври, виставки, події, цифрова колекція
	http://www.tretyakovgallery.ru/	Державна Третьяковська галерея (Москва, Росія)	Шедеври, виставки, події, цифрова колекція
	http://www.moscowkremlin.ru/	Московський Кремль: віртуальна екскурсія	Інформація про один з найбільших музеїв світу. У кремлівських палатах і соборах зберігаються державні регалії Росії, безцінні ікони, скарби російських царів
	http://www.louvre.fr/	Музей Лувр (Париж, Франція)	Один з найбільших художніх музеїв світу. Для зручності виставка поділена на сім великих частин: відділи прикладного мистецтва, живопису, скульптури та графіки, давньоєгипетський відділ, відділ Стародавнього Сходу та ісламського мистецтва, а також відділ мистецтва Греції, Риму та імперії етрусків
	http://louvre.historic.ru/	Віртуальний Лувр	Російськомовні віртуальні екскурсії по одному з найбільших музеїв світу
	http://mv.vatican.va/	Музеї Ватикану	Інформація про скарбниці світової культури та релігії
	http://mbp.gr	Музей візантійської культури (Салоніки, Греція)	Шедеври стародавньої культури

№	Посилання	Назва	Короткий зміст
	http://www.skd.museum/	Дрезденська галерея (Німеччина)	Інформація на сайті надана в тому числі російською мовою. Державні художні зібрання Дрездена – один із найзначніших і найстаріших музейних комплексів у світі, що об'єднує 14 музеїв у Дрездені, Лейпцигу та Гернгуті
	http://www.britishmuseum.org/	Британський музей (Лондон, Великобританія)	Інформація на сайті надана в тому числі російською мовою. Шедеври світової культури
	http://www.madametussauds.com/	Музей мадам Тюссо (Лондон, Великобританія)	Колекції всесвітньо відомого музею воскових скульптур
	http://www.fine-arts-museum.be/en	Королівський музей витончених мистецтв (Брюссель, Бельгія)	Шедеври світової культури
	http://www.pinakothek.de	Стара пінакотека (Мюнхен, Німеччина)	Одна з найвідоміших галерей світу. У ній представлені твори майстрів Середньовіччя до середини XVIII століття
	http://www.emuseum.gov.eg/	Єгипетський музей (Каїр, Єгипет)	Найбільша в світі колекція стародавнього єгипетського мистецтва. Музейна колекція складається з понад 120 тис. творів мистецтва, починаючи з доісторичної ери
	http://www.museodelprado.es	Музей Прадо (Мадрид, Іспанія)	Інформація на сайті надана в тому числі російською мовою. Один з найбільших музеїв світу. Більша частина експозиції музею була зібрана королівською сім'єю та церквою. Зібрання живопису, скульптури, декоративно-ужиткового мистецтва. Шедеври майстрів іспанських, фламандських, італійських та інших європейських шкіл
	http://www.mnac.cat	Національний музей мистецтва Каталонії (Барселона, Іспанія)	Найбільшою цінністю музею вважається унікальний відділ романських фресок, що експонуються на відповідному архітектурному тлі
	http://www.nga.gov	Національна галерея мистецтв (Вашингтон, США)	Одна з найкращих у світі колекцій, що містить твори європейських та американських майстрів: картини, графіка, скульптура, порцеляна, предмети декоративно-ужиткового мистецтва

№	Посилання	Назва	Короткий зміст
	http://www.guggenheim-bilbao.es/	Музей Гуггенхайма (Більбао, Іспанія)	Філія музею сучасного мистецтва Соломона Гуггенхайма, розташованого в США. Визнаний найвидатнішим архітектурним проектом у світі. Шедеври сюрреалізму, кубізму, футуризму і абстракціонізму. Колекція однієї з найбільш значних і екстравагантних колекціонерів авангардного мистецтва – Пеггі Гуггенхайм
	http://www.uffizi.firenze.it/	Галерея Уффіци (Флоренція, Італія)	Палац у Флоренції, побудований в 1560–1581 рр. і наразі є одним з найбільш великих і значущих музеїв європейського образотворчого мистецтва
	https://www.rijksmuseum.nl/	Рейксмузеум (Амстердам, Нідерланди)	Головний державний музей Голландії. Його основна експозиція присвячена великим голландським художникам XV–XVII століття
	http://www.metmuseum.org/	Музей Метрополітен (Нью-Йорк, США)	Шедеври від артефактів палеоліту до предметів поп-арту. Є тут і збори мистецтва Африки і Океанії, Близького Сходу і Єгипту, які сміливо можна назвати раритетом. Спеціальний зал, в якому можна побачити одяг, що носили жителі всіх п'яти континентів протягом семи століть. Експозиція мистецтва і архітектури середньовічної Європи, живопису XII–XIX ст., а також музичних інструментів різних країн. Проте головне місце тут все ж відведено американському мистецтву

Декоративно-ужиткове мистецтво. Рукоділля. Хобі

№	Посилання	Назва	Короткий зміст
	http://stranamasterov.ru	Країна майстрів	Безліч корисної та цікавої інформації з будь-якого напрямку рукоділля та декоративно-ужиткового мистецтва. Майстер-класи, конкурси
	http://how-make.ru	How-make.ru	Сайт для шанувальників конструювання будь-чого власноруч
	http://www.mirrukodeliy.blogspot.com/	Світ рукоділля	В'язання на спицях, гачком, робота з папером, ляльки, майстер-класи тощо
	http://vykroyka.com.ua	Викройка. Готові лекала	Секрети кравецької майстерності, основи конструювання та моделювання одягу, підбір обладнання
	http://www.200korobkov.ru/	Сірниковий теремок	Прості та складні конструкції з сірників

№	Посилання	Назва	Короткий зміст
	http://www.ex.ua/1266223	Добірка книг з конструювання одягу	Архів для скачування. Книжки в форматі pdf, djvu, chm
	http://www.chudo-lobzik.ru/	Диво-лобзик	Роботи з випилювання та випалювання. Креслення виробів: ручна зброя, обробні дошки, техніка, авіатехніка, водна техніка, тварини та комахи, рамки для фото та дзеркал, предмети інтер'єру. Поради для новачків, уроки, книги
	http://lobzik.at.ua	Лобзик	Випилювання лобзиком. Випалювання по дереву (пірографія), інкрустація деревом по дереву (інтарсія). Книги, альбоми, журнали
	iz-bumagi.com	З паперу	Для шанувальників оригамі. Історія мистецтва, базові схеми, виготовлення модулів. Кірігамі
	http://dolldress.ru/	Лялькове вбрання	Інструкції з пошиття одягу для ляльок. Яскраві ілюстрації, готові викройки допоможуть дитині впоратися самотійно без допомоги батьків. Також статті щодо навчання дитини самотійному моделюванню одягу
	http://modistkaonline.com/	Модистка	Дитячі карнавальні костюми власноруч. В'язання, рукоділля, історія костюмів
	http://origamka.ru/	Оригамка	Творчість для дітей і дорослих. Навчання, оригамі, модульне оригамі. Покрокові інструкції
	http://www.ochumelie-ruchki.com.ua/	Очумелые ручки	Український Інтернет-магазин товарів для рукоділля: бісер (чеський, китайський), намистини, стрічки, паєтки, фурнітура для біжутерії, допоміжні матеріали для бісероплетіння, товари для флористики
	http://www.25petelek.ru/	25 Петелек	Сайт з в'язання гачком створений спеціально для тих, хто цікавиться цим видом рукоділля. Брюггське, ірландське та стрічкове мереживо. Техніка в'язання гачком. Жіночі та дитячі моделі, сумки, аксесуари. Узори та схеми гачком. Магазины пряжі та ниток
	http://www.falshivok.net/	Фальшивок. Нет	Ресурс для нумізматів. Каталоги монет і банкнот, статті, форум
	http://klubok.ucoz.ru/	Клубок	В'язання на спицях і гачком. Опис, схеми, каталог журналів. Можливість додати свою роботу
	http://silk.pp.ua/	Вишивання гладдю	Уроки, майстер-класи, література, галерея

Фотомистецтво

№	Посилання	Назва	Короткий зміст
	http://kiddyzoom.com/	Фотографують діти	Перегляд галерей, додавання власної. Поради щодо придбання для дитини фотоапарату у точній відповідності технічної складності приладу рівню розвитку юного таланту. Цікаві статті на фотографічну тему
	http://macroclub.ru	Макроклуб	Клуб любителів макрозйомки. Конкурси, виставки, галерея, макроісторії, статті, макрооптика
	http://photo-monster.ru/	Фотомонстр	Поради з фотографування для початківців від професіоналів, фотозйомка, обробка фото, відеоуроки

Розвиток літературних здібностей

№	Посилання	Назва	Короткий зміст
	http://www.cjc.kts.ru/main.shtml	Клуб конструктивної журналістики	Новини, події, репортажі
	http://artbull.ru/	Літературний портал artbull.ru	Усім, хто любить поезію, пише вірші та готовий опублікувати свої вірші в Інтернеті. Величезна кількість творів молодих письменників, що лише почали своє плавання в океані світового мистецтва

Розвиток фізичних та спортивних здібностей

№	Посилання	Назва	Короткий зміст
	http://sport.ua/	Sport.ua	Новини з усіх видів спорту. Поради для маленьких спортсменів
	http://sports.uaua.info/	Дитячі спортивні школи України	Інформація розміщується за областями та районами
	http://www.ukrainejudo.com/	Федерація дзюдо України	Інформація про дзюдо: історія та правила. Клуби та школи, федерація, новини, відео
	http://www.ukraine-rg.com.ua/	Федерація гімнастики України	Історія, правила, тренери, регіональні федерації та школи, змагання, одяг
	http://www.ufg.org.ua/	Українська федерація гімнастики	Спортивна та художня гімнастика, акробатика, стрибки на батуті, аеробіка
	http://www.ffu.org.ua/	Федерація футболу України	Збірні, турніри, дитячі та юнацькі школи

№	Посилання	Назва	Короткий зміст
	http://ukrbasket.net/	Федерація баскетболу України	Збірна, події, доросла та юнацька ліга. Євробаскет
	http://itf-taekwondo.org.ua/	Федерація таеквон-до України	Історія, заходи, новини
	http://ru.borba.com.ua/	Федерація греко-римської боротьби України	Історія, події, новини, турніри, тренери, чемпіони
	http://triathlon.org.ua/	Федерація триатлону України	Історія, чемпіонати, дитяча триатлонна ліга
	http://karatewkf.com.ua/	Українська федерація карате	Новини, події, документи, відео
	http://nffu.org.ua/	Національна федерація фехтування України	Новини, події, змагання
	http://www.orienteeing.org.ua/	Федерація спортивного орієнтування України	Орієнтування бігом, на лижах, на велосипедах, трейл-орієнтування. Заходи і змагання. Регіональні федерації
	http://www.biathlon.com.ua/	Федерація біатлону України	Події, новини, збірна
	http://www.fbu.net.ua/	Федерація боксу України	Турніри, події, чемпіони, тренери. Регіональні федерації
	http://www.handball.net.ua/	Федерація гандболу України	Збірні, новини, події, дитячі клуби
	http://shooting-ua.com/	Федерація стрільби України	Уроки майстерності, зброя, стенди, тренери, полювання, законодавство
	http://ufsf.org/	Українська федерація фігурного катання	Події, новини, збірна, тренери
	http://www.fhu.com.ua/	Федерація хокею України	Історія, збірна, команди, ліги. Методика: вчимося грати в хокей
	http://www.uaf.org.ua/	Федерація легкої атлетики України	Новини, змагання, події. Аматорам
	http://usf.org.ua/	Федерація плавання України	Події, новини, збірна, регіональні відділення
	http://www.ftu.org.ua/	Федерація тенісу України	Новини, події, змагання. Юніорський теніс. Пляжний теніс. Клуби, судді, тренери

№	Посилання	Назва	Короткий зміст
	http://powerlifting-upf.org.ua/	Національна федерація пауерліфтингу України	Змагання, номінації, рекорди, документи, антидопінг
	http://sniperairsoft.ru	Снайпер у страйкболі	Зброя та спорядження, тактика гри, прийоми маскування, відеоуроки
	http://workout.su/	Workout Street Фітнес міських вулиць	Майданчики, заходи, майстри, відео, фото

Наукові онлайн-товариства

№	Посилання	Назва	Короткий зміст
	http://man.gov.ua	Мала академія наук України	Освітня система, що забезпечує організацію та координацію науково-дослідницької діяльності учнів, створює умови для їх інтелектуального, духовного, творчого розвитку та професійного самовизначення, сприяє нарощуванню наукового потенціалу країни

Іноземні ресурси

	www.hu-berlin.de/kinderuni	Kinderuni an der HU Berlin Дитячий університет при Берлінському університеті ім. Гумбольдта (Німеччина)	Проект «Що спільного між печерною людиною, Гете та людиною-павуком?»
	http://www.avcr.cz/	Проект «Відкрита Наука» (Чехія)	Проект проводиться на базі установ Akademie věd České republiky (Академія наук Чеської Республіки) і розрахований на учнів середніх шкіл. Головна мета – дати можливість учням, використовуючи нові досягнення ІКТ, взяти участь у наукових дослідженнях з природничих та технічних напрямів під керівництвом професійних науковців. Проект допомагає учням сформулювати уявлення про перспективи розвитку науки та наукових досліджень, надає можливість встановити контакти з провідними експертами галузі
	http://www.ruhr-uni-bochum.de/kinderuni/	KinderUni Bochum Дитячий університет Бохума (Німеччина)	Проект «Коли земля труситься: що спричиняє землетруси?»

№	Посилання	Назва	Короткий зміст
	http://www.tu-braunschweig.de/kinderuni	Kinderuni an der Universität Braunschweig Дитячий університет при Брауншвейзьком університеті (Німеччина)	Проект «Чому всі люди однакові та водночас різні?»
	www.talnet.cz	Освітній проект TALNET (Чехія)	Популярний освітній проект Чехії, орієнтований на розвиток обдарованих і мотивованих дітей. TALNET представляє собою Інтернет-середовище, що створює сприятливі умови для ідентифікації та заохочення обдарованих дітей до наукової діяльності. Однією з характерних особливостей TALNET є те, що учні не залишають звичного шкільного середовища і водночас можуть поглиблювати свої знання, спілкуватись з науковцями, які професійно займаються проблемами, що цікавлять цих учнів; контактувати з такими самими зацікавленими учнями з інших регіонів і працювати у колективі для вирішення поставленої проблеми
	http://amavet.fvtp.cz/	Асоціація AMAVET (Чехія)	Одним з напрямів діяльності є навчання та подальший розвиток молоді, яка має обдарування та схильності до науки та техніки. Асоціація організовує для учнів середньої школи віртуальні науково-технічні проекти та конкурси, що надають можливість розвитку та творчої діяльності в галузі науки і техніки (наприклад, Exposcience AMAVET, České hlavičky (Чеські голівоньки))
	http://www.kinderuni.uni-bremen.de/	Kinder-Uni Bremen Бременський дитячий університет (Німеччина)	Проект «Яким чином сіль потрапляє в море?»
	http://www.uni-dortmund.de/kinderuni/	KinderUni Dortmund Дитячий університет Дортмунда (Німеччина)	Проект «Золоте диво»

№	Посилання	Назва	Короткий зміст
	E-mail: hakan@antavrasya.com	Avrasya koleji project Спонсорський проект (Туреччина)	Проект націлений на розвиток обдарованих учнів і сприяє їх просуванню на міжнародну наукову арену. Напрями діяльності проекту: - співпраця з турецькими та міжнародними спеціалістами, які є експертами з питань обдарованості; - проведення уроків турецькою та англійською мовами із використанням найсучасніших освітніх методик та обладнання; - проведення учнівських і студентських концертів і фестивалів як на місцевому, так і на міжнародному рівнях; - проведення низки семінарів і практикумів; - організація поїздок за кордон, а також сприяння в участі у міжнародних конкурсах та олімпіадах
	http://www.mensa.cz/	Mensa CR Товариство Менза (Чехія)	Діяльність полягає в організації обміну думками у режимі онлайн: проведення лекцій, дискусій, місцевих, регіональних, національних і міжнародних конференцій, створення журналів, спеціальних груп за інтересами. Менза призначена для організації дозвілля, зокрема віртуального, що сприяє розвитку математичного та технічного мислення
	www.kopernik.org.pl/	Центр ім. Коперника (Польща)	Один із найбільших у Східній Європі та найбільший науковий центр Польщі дає змогу відвідувачам онлайн і в реальному часі самостійно проводити дослідження в багатьох галузях науки, випробувати на собі природні явища, пізнавати світ за допомогою гри. Завдання центру викликати зацікавлення до науки, допомогти в самостійному пізнанні та дослідженні світу, спровокувати соціальний діалог з питань науки
	www.zdolnizpomorza.pl	Departament Edukacji i Sportu UMWP Департамент освіти та спорту Маршалківського поморського воєводства (Польща)	Проект «Zdolni z Pomorza» («Обдаровані з Помор'я») спрямований на підтримку обдарованих, що цікавляться математикою, фізикою та інформатикою

№	Посилання	Назва	Короткий зміст
	http://www.sd-agc.org	South Dakota Association for Gifted Children (Південна Дакота, США)	Асоціація впроваджує літні наукові програми онлайн для обдарованої молоді
	http://www.fundusz.org/	Державний дитячий фонд РОКЛ (Польща)	Підтримка розвитку наукових товариств обдарованих у сфері математично-природничих наук

Соціальні мережі та розважальні ресурси

№	Посилання	Назва	Короткий зміст
	http://www.openclass.ru	Відкритий клас	Мережеві відкриті товариства для педагогів
	http://www.tvidi.ru/	Твиди	Дитячий портал-соцмережа: ігри, спілкування, щоденники, фотографії та відеоматеріали
	www.mirbibigona.ru	Мир Бибигона	Дитяча соцмережа: спілкування, музика, фотоальбом, ігри, новини
	http://children.kulichki.net/	Дети на Куличках	Дитячі новини, онлайн-ігри, гумор, мультфільми, спілкування

Розвиток та підтримка обдарованих дітей з обмеженими можливостями

№	Посилання	Назва	Короткий зміст
	http://www.kidsunity.org/	Єдинство дітей	Був створений і працює для того, щоб допомогти дітям з обмеженими можливостями та їхнім батькам. Форум, спілкування, довідкова інформація, яка обов'язково допоможе вам у вирішенні багатьох проблем
Іноземні ресурси			
	http://mifgiftedchild.org/	Michigan Alliance for Gifted Education (США, штат Мічиган)	Асоціація штату Мічиган забезпечує підтримку, захист, послуги з надання допомоги сім'ям і педагогам у задоволенні потреб обдарованих і талановитих дітей з вадами